

ШМАТЛІКІЯ ПАРУШЭННІ Ў ГАНДЛІ

Пра тое паведаміла пракурор аддзела па наглядзе за выкананнем заканадаўства і законнасцю прававых актаў пракуратуры Віцебскай вобласці Марына Рыжова.

Падчас навагодніх і калядных святаў работнікі пракуратуры сумесна са спецыялістамі санітарнага нагляду правялі рэйды па аб'ектах гандлю. Выяўлены парушэнні заканадаўства аб абароне правоў спажываўцаў, санітарна-эпідэміялагічнага і іншага заканадаўства. Па выніках кантрольных мерапрыемстваў ўнесена 7 уяўленняў і 3 прадпісанні. Па патрабаванню пракурораў 56 асоб прыцягнуты да адміністрацыйнай, 14 - да дысцыплінарнай адказнасці.

У прыватнасці, пракуратура Дубровенскага раёна па выніках абследавання крам Дубровенскага райпо, ААТ "Аршанскі малочны камбінат" і ПГУП "ТоргШев" ўстанавіла парушэнні санітарных норм і правілаў, зацверджаных пастановай Міністэрства аховы здароўя. У названых крамах рэалізоўваліся мясныя паўфабрыкаты, малочная прадукцыя, хлебабулачныя і кандытарскія вырабы са скончаным тэрмінам прыдатнасці.

Акрамя таго, абсталяванне, гандлёвыя

паліцы і вітрыны крам знаходзіліся ў антысанітарных стане, тавары захоўвалася ў неналежных умовах. Па фактах выяўленых парушэнняў заканадаўства па патрабаванню пракурора Дубровенскага раёна 6 асоб прыцягнуты да адміністрацыйнай адказнасці па арт. 16.8 КаАП Беларусі, старшыні праўлення Дубровенскага райпо ўнесена прадстаўленне аб ліквідацыі парушэнняў, а таксама прычын і ўмоў, якія ім спрыяюць.

Пракуратура Аршанскага раёна пры абследаванні крамы ПГУП "ЮрцСервис" ўстанавіла факты рэалізацыі прадуктаў харчавання са скончаным тэрмінам прыдатнасці, парушэнні пры захоўванні і рэалізацыі гатовай мясной і рыбнай прадукцыі. За названыя парушэнні прадавец крамы прыцягнутая да адміністрацыйнай адказнасці па ст.16.8 КаАП Беларусі.

У сувязі з парушэннямі патрабаванняў пажарнай бяспекі (захлапленасць праходаў і запаснога эвакуацыйнага выхаду крамы таварамі

і мэбляй) пракуратура раёна накіравала даручэнне начальніку Аршанскага ГРАНС аб падрыхтоўцы справы аб адміністрацыйным правапарушэнні, прадугледжаным ч.1 арт. 23.56 КаАП, у дачыненні да вінаватай асобы ПГУП "ЮрцСервис".

Па патрабаванню пракурора Сенненскага раёна за неналежнае захоўванне прадукцыі і рэалізацыю тавараў са скончаным тэрмінам прыдатнасці крамамі Сенненскага райпо і КФХ "Аграсэрвіс Плюс" 6 асоб прыцягнуты да адміністрацыйнай адказнасці па арт. 16.8 КаАП, старшыні праўлення Сенненскага райпо накіравана прадстаўленне аб ліквідацыі парушэнняў заканадаўства ў названай сферы дзейнасці. Аналагічныя парушэнні заканадаўства выяўлены пракурорам горада Віцебска, а таксама пракурорамі Бешанковіцкага, Глыбоцкага, Гарадоцкага, Пастаўскага, Талачынскага, Ушацкага, Чашніцкага і іншых раёнаў.

Алена Ціханавя
Белта

РЭЗАНАНСНАЯ СПРАВА

ЗАБІЛІ І ЗАКАПАЛІ Ў БЕШАНКОВІЦКІМ РАЁНЕ

Двое жыхароў Віцебска падазраюцца ў забойстве і расчлянненні жанчыны ў Бешанковіцкім раёне летам 2014 года. Пра новыя падрабязнасці злачынства паведамляе прэс-служба МУС Беларусі.

32-гадовая віцяблянка была пазбаўленая бацькоўскіх правоў. Яе шукала міліцыя за нявыплату сродкаў на ўтрыманне дзяцей. Уласная маці не бачыла яе з мая мінулага года - пасля таго як жанчына вызвалілася з ЛПП.

12-га студзеня супрацоўнікі праваахоўных органаў атрымалі інфармацыю аб дачыненні да забойства жанчыны двух мужчын, якія раней былі судзімыя за крадзяжы. На наступны дзень падазраваных затрымалі. Адзін

з іх суткі маўчаў, другі стаў даваць паказанні.

Высветлілася, што мужчыны і жанчына даўно ведалі адзін аднаго, жылі ў адным мікрараёне. Калі сустрэліся, то спачатку моцна пілі ў Віцебску, затым паехалі ў вёску Александрава Бешанковіцкага раёна, дзе жыў бабуля аднаго з сабутэльнікаў. Пенсіянерка іх трывала нядоўга, прагнала.

Тады тройца перасялілася ў бабуліну лазню недалёка ад дома. Там і адбылася

трагедыя.

Падчас п'янкі завязалася сварка, і адзін з мужчын двума ўдарамі нажа забіў жанчыну. Пасля забойства сябры працягвалі піць. Затым расчлянлі труп, расклалі яго часткі па двух мяшках і закапалі - адзін каля лазні, іншы ў гаражы.

За што забіў жанчыну, злачынец патлумачыць міліцыі не змог.

Прэс-служба УСК
па Віцебскай вобласці

Партал твайго горада: <http://beshankovichy.by>

НАВІНЫ КУЛЬТУРЫ

ВЕРШЫ ВЫСОЦКАГА Ў ПЕРАКЛАДЗЕ

Уладзімір Сямёнавіч Высоцкі (25 студзеня 1938, Масква, СССР — 25 ліпеня 1980) — рускі музыка савецкага перыяду, акцёр, паэт, аўтар сотняў песень на ўласныя вершы.

Высоцкі напісаў каля 700 песень і вершаў, аб'ездзіў з канцэртамі ўсю краіну і свет.

Паводле вынікаў апытання Усерасійскага цэнтра вывучэння грамадскай думкі, які праводзіўся ў 2010 годзе, Высоцкі заняў другое месца ў спісе «куміраў XX стагоддзя» пасля Юрыя Гагарына. Апытанне, праведзенае

фондам «Грамадскай думкі» ў сярэдзіне ліпеня 2011 года, прадэманстравала, што, нягледзячы на зніжэнне цікавасці да творчасці Высоцкага, абсалютная большасць яго ведае, а каля 70% адказалі, што ставяцца да яго станоўча і лічаць яго творчасць важнай з'явай расійскай культуры XX стагоддзя.

На сайце wysotski.com існуюць вершы

НАША БІБЛІЯТЭКА

НОВАЯ КНІГА ВЕРШАЎ АЛЕСЯ БАБАЕДА

Напачатку 2015-га года выйшла з друку новая кніга вершаў вядомага бешанковіцкага паэта, сябра Саюза беларускіх пісьменнікаў, Алеся Бабаеда. Яна называецца «Каля чыстых крыніц».

Кнігу склалі вершы, якія апяваюць родны край, жыццё, каханне, вернасць сяброўству. Наклад кнігі - 100 асобнікаў.

Бабаед Алесь (Бабаед Аляксандр Міхайлавіч) нарадзіўся 8 кастрычніка 1958 года ў в. Чаўнышкі Бешанковіцкага

раёна. У 1973 г. скончыў Чаўнышкаўскую васьмігодку, у 1975 г. – СШ № 1 г. п. Бешанковічы. У 1975 годзе паступіў у Віцебскі дзяржаўны медыцынскі інстытут. З 1980 па 1982 год вучыўся на ваенна-медыцынскім факультэце

Куйбышаўскага медінстытута.

Працаваў галоўным урачом Дубраўскай участкавай бальніцы Ушацкага раёна. З 1987 г. – урач Бешанковіцкай цэнтральнай раённай бальніцы.

Г.Станкевіч

У.ВЫСОЦКАМУ – 77 ГАДОЎ

ЛІСТ

Цішыня перад боем –

лепш за песню любую.

Хутка выбухі зладзяць канцэрт...

Маладому салдату

ліст прыйшоў з яго хаты,

невялікі блакітны трохкутны

канверт.

Што цяпер тыя танкі,

калі піша каханка,

або голас матулі гучыць.

Ды на сэрцы трывожна:

ой, дарма лістаноса

паспяшаўся салдату канверт

уручыць!

Буйна стрэліла ў вочы:

“Ты даруй, калі зможаш...”

Не чакай больш... “Такі васьм лісток.

І праз слёзы на воку:

“Я з’езджаю далёка,

ты ж спакойна ваюй і прабач, калі

што.”

Разам з першым разрывам

хлопец крыкнуў тужліва:

“Лістаноса, мяне больш няма!

За хвіліну да смерці

у трохкутным канверце

кулю ў сэрца атрутную я

атрымаў!”

І насустрэч гарматам

ён пайшоў з аўтаматам,

ад асколкаў хавацца не стаў...

І ў баі пад Сурою

парадніўся з зямлёю,

і гуляў толькі вецер шматкамі

ліста.

У.Высоцкі

пераклад Г.Станкевіча

НАВІНЫ З БАНКАЎ

ЦІ МОЖНА КУПІЦЬ ВАЛЮТУ Ў РАЙЦЭНТРЫ?

У суботу 17-га студзеня я наведваў з раніцы абодва бешанковіцкія банкі, каб даведацца, ці можна тут набыць валюту.

У Беларусбанку ў наяўнасці было 100 даляраў, якія толькі што здалі. Наступны за мной кліент тыя даляры набыў па курсу 15 178.

У Аграпромбанку наяўнай валюты не было. Як мне патлумачыла аператар, цэнтралізавана яе не завозыць. Набыць можна толькі тое, што здаюць грамадзяне. А здаюць валюту не кожны дзень.

Г.Станкевіч

ПРАБЛЕМЫ АДУКАЦЫІ

ШКОЛА ПРАЦЯГВАЕ ТРАДЫЦЫЮ ЧАСОЎ ЦАРЫЗМУ

Споўнілася 25 гадоў Беларускаму гуманітарнаму ліцэю імя Якуба Коласа. Ліцэй быў утвораны ў 1990-м, паўнаварта запрацаваў у 1992 годзе, аднак быў зачынены ў 2003-м, калі ўлады паспрабавалі змяніць яго дырэктара — Уладзіміра Коласа — і навязаць рускамоўную праграму навучання.

На працягу двух гадоў заняты працягваліся на прыватных кватэрах, у офісах незалежных структур (у тым ліку і рэдакцыі «Нашай Нівы») і нават у падвале адной з цэркваў. 3 2005 года ліцэй працуе на ўскраіне Мінска і легалізаваўся на базе адной з міжнародных школаў Польшчы. У чым унікальнасць Коласаўскага ліцэя? — запыталіся мы ў нязменнага намесніка дырэктара ўстановы, Лявона Баршчэўскага.

Лявон Баршчэўскі, намеснік дырэктара ліцэя: Мы 25 гадоў, фактычна, выконваем функцыю Міністэрства адукацыі: распрацоўваем праграмы, падручнікі, якіх не было да нас. Напрыклад, хрэстаматыя па сусветнай літаратуры — іх не існавала ў прыродзе, дый цяпер іх ніхто не робіць.

Па-другое, мы заўсёды працавалі, арыентуючыся на беларускае грамадства, якое яно ёсць. У нас нават было правіла: палова выкладчыкаў павінна быць мужчынамі.

Па-трэцяе, мы заўсёды

прыцягвалі беларускіх інтэлектуалаў. Многія з іх не мелі досведу працы ў адукацыйных установах. Аднак яны ішлі да нас, бо самарэалізоўваліся праз ліцэй.

Мы стараліся ненавязліва паказваць узрошчаным савецкай і постсавецкай школай вучням іншую сістэму каштоўнасцяў, стварылі атмасферу сяброўства і павагі. І, вядома, у нас была дакладная канцэпцыя, каго мы хочам выхаваць у нашым ліцэі, хто патрэбны будучай Беларусі. Нічога з гэтага не памянялася і сёння.

«НН»: Што Беларусь страціла, калі ліцэй ліквідавалі?

ЛБ: Інтэлектуальны патэнцыял ліцэя застаўся па-за афіцыйнай сферай уплыву. Калісьці Мінадукацыі з намі супрацоўнічала, мы распрацоўвалі на іх замову праграмы блок па гуманітарных прадметах. Да нас звярталіся з Інстытута адукацыі, пыталіся, у якім кірунку нам

распрацоўваць курс літаратуры ці гісторыі. Аднак пасля таго, як ліцэй стаў працаваць падпольна, такое супрацоўніцтва больш немагчыма.

Мы заўсёды давалі вучням выбар. А пасля гэта свабода была страчана, усіх зноў паспрабавалі загнаць у адно стойла крыху падфарбаванай сталінскай школы.

«НН»: У чым галоўныя загань беларускай сярэдняй школы?

ЛБ: Галоўная загана ў тым, што беларуская школа працягвае традыцыю царскай школы Расіі, дзе настаўнік — гэта вінік у дзяржаўным механізме, які рэтрансліюе палітыку ўладаў, якую павінны выконваць унізе. А вучні ў гэтай сістэме — апошнія звяно. Ім не даецца права выбару, не даецца права самастойнага мыслення. І самае галоўнае — гэта палітызацыя беларускай школы. Як савецкай школе ў галовы ўбівалі адну дактрыну, так і ў школе часоў Лукашэнкі школа палітызаваная ў недапушчальнай ступені. Вучням не даецца права

вырашаць, займацца самакіраваннем.

«НН»: Выпускнікі ліцэя цяпер атрымліваюць замежныя сертыфікаты аб адукацыі, што дазваляе ім лёгка паступаць у еўрапейскія ВНУ. Многія з іх не вяртаюцца ў Беларусь. Ці не здаецца вам, што ліцэй працуе «ў пустэчу»?

ЛБ: Выпускнікі атрымліваюць і беларускае пасведчанне аб адукацыі. Але нас сапраўды засмучае такое становішча. Зусім нядаўна адбылася сустрэча з вучнямі, на якой мы казалі, што хацелі б, каб яны вярталіся ў Беларусь.

З іншага боку, ліцэй мае гуманітарны профіль, 85% спецыяльнасцяў не запатрабаваны ці запатрабаваны не ў той форме ў структуры, дзе дзяржава з'яўляецца манапалістам. Прыватныя ВНУ і школы існуюць у нас толькі на паперы, але ідэалагічнаяныпадкантрольны дзяржаве. Жорстка весці размову цяжка, бо выпускнікі кажуць, што там яны знаходзяць

працу, а тут яны не могуць прымяніць сябе. Але мы, вядома, агітуем шукаць магчымасці і вяртацца на радзіму.

«НН»: У якім выпадку магчыма афіцыйнае вяртанне ліцэя ў Беларусь?

ЛБ: Гэта ў прынцыпе немагчыма пры сённяшнім адукацыйным кодэксе і заканадаўчых рамках, уведзеных у 2011 годзе. Працаваць па дзяржаўных праграмах мы не можам, бо гэта будзе прафанацыя гуманітарнай адукацыі, а навучаць па сваіх праграмах, як мы рабілі да 2003 года, нам не дазваляе заканадаўства. Трэба мяняць заканадаўства, вяртацца да шматпрофільнай адукацыі. І ў гэтай сітуацыі мяч на баку дзяржавы, якая павінна зрабіць крокі першай. У нас жа ёсць унікальны досвед незалежнай гуманітарнай адукацыі.

«НН»: Што б вы пажадалі сваім выпускнікам?

ЛБ: Каб вярталіся ў Беларусь, дасягалі поспеху і ўплывалі на іншых людзей тут, у Беларусі.

Гутарыў Кірыла Хілько

НУ І НУ!

НОВАЯ НАСТАЛЬГІЯ ПУЦІНА

У час, калі расійскія канвоі працягваюць наступ на Украіну, Уладзімір Пуцін сур'ёзна ўзяўся за вяртанне добрай славы дамовы Гітлера і Сталіна, што фактычна распачала Другую сусветную вайну.

Падчас свайго выступу ў Музеі сучаснай расійскай гісторыі Пуцін зазначыў, што "Савецкі Саюз падпісаў з Германіяй дамову аб ненападзе. Кажуць: «Ай, як кепска!» А што кепскага, калі Савецкі Саюз не хацеў ваяваць?»

Насамрэч Сталін хацеў ваяваць. А пакт Молатава-Рыбентропа 1939 года між іншым утрымліваў сакрэтны пратакол, што падзяліў Усходнюю Еўропу паміж Гітлерам ды Сталіным. У наступным месяцы пасля падпісання дамовы адбыўся сумесны нямецка-савецкі захоп Польшчы.

Саюз Сталіна з Гітлерам меў згубныя наступствы для Польшчы і трох балтыйскіх краін – Літвы, Латвіі і Эстоніі. У Польшчы 17 верасня 1939 г. Сталін далучыўся да нямецкага наступу, высылаючы Чырвоную Армію на ўсход краіны. Пасля «сустрэчы» над Бугам з саюзным Вермахтам арганізаваны нават сумесны парад. Тайныя паліцыі — савецкая і нямецкая — узаемна паабяцалі, што будуць караць любое супраціўленне. НКВД дэпартавала каля паўмільёна грамадзян Польшчы ў ГУЛАГ і закатавала тысячы польскіх афіцэраў.

Праз дзевяць месяцаў балтыйскія краіны былі акупаваныя і далучаныя да СССР. Тры тры невялікія дзяржавы страцілі дзясяткі тысяч грамадзян у дэпартацыях, што перадусім закранулі эліты. Згодна з новым савецкім правам, тыя дзяржавы былі прызнаныя няіснымі, а дзяржаўная служба ім была прызнаная злачынствам.

Польшча, Літва, Латвія і Эстонія былі атакаваныя Сталіным, калі той быў саюзнікам Гітлера. Падзеі таго часу абіваюцца скажоным рэхам у апошніх здарэннях ва Украіне.

Рэабілітацыя Пуціным пакта Молатава-Рыбентропа – гэта чарговы крок Масквы да аднаўлення ідэі падзелу Еўропы паміж Расіяй і Захадам.

У сакавіку 2014-га дэпутаты расійскага парламенту прапанавалі МЗС Польшчы сумесна падзяліць Украіну. Безумоўна, у Варшаве ніхто сур'ёзна такіх прапановаў не ўспрыняў. У сваім трыумфальным выступе пасля анексіі Крыма Пуцін пераконваў, што небяспека для этнічных рускіх была дастатковай нагодай наступу на Украіну. Падобным чынам нацысцкая Германія апраўдвала ахоп Аўстрыі і Судэтаў, а СССР – захоп Польшчы. Такія ўласна гістарычныя паралелі мы мусім правесці, каб зразумець дакладна, што мае на ўвазе Пуцін, калі кажа, што Германія павінна з разуменнем паставіцца да змены меж. Цяжка ўявіць сабе якую-кольвек падтрымку падобных ідэй у Берліне, моцная пазіцыя якога абумоўлена перш за ўсё еўрапейскай інтэграцыяй. Аднак некаторыя дастаткова важныя нямецкія палітыкі, як Герхард Шродэр або Гельмут Шміт, узаважаючы легітымнасць украінскай дзяржавы, зрабілі рэверанс у бок Масквы.

Памылкова было б лічыць, што мэтай сённяшняй палітыкі Пуціна з'яўляецца толькі ўплыў на лёс Усходняй Еўропы. Мы маем таксама справу са спробай Крамля адысці ад існуючай версіі ўдзелу Расіі ў Другой сусветнай вайне. Гэта можа азначаць змены ў нацыянальнай гістарычнай памяці пра вынікі вайны для ўсёй Еўропы.

Безумоўна, заўсёды існавалі дзве версіі памяці пра вайну – Савецкі Саюз змагаўся ў ёй з абодвух бакоў. У першым этапе – ад 1939 да 1941 года – ён быў саюзнікам Германіі і пастаўляў ёй сыравіну, нафту і харчаванне, неабходнае для нямецкай вайны з Нарвегіяй, Даніяй, Галандыяй, Бельгіяй, Люксембургам і, што важней за ўсё, з Францыяй і Вялікабрытаніяй. Пазней, калі Гітлер парушыў дамову з Сталіным, і ў чэрвені 1941

года Вермахт здзейсніў напад на СССР, Савецкі Саюз хутка апынуўся па іншы бок барацьбы з Вялікабрытаніяй і ЗША.

Дзесяцігоддзімі пра першую частку гэтай гісторыі савецкія аўтарытэты далікатна маўчалі, затое гучна хвалілі вайсковыя высілкі Саветаў у другой частцы. Савецкі Саюз імкнуўся паказаць сябе як сілу, што addana абараняе свет, таму нельга было прызнаць, што ў свой час ён быў адной з дзяржаў, што распачалі сусветную вайну.

Менавіта таму пасляваенная савецкая прапаганда, падобна да сённяшняй расійскай, атаясамлівала Запад з фашызмам – гэта быў своеасаблівы сродак на забыццё пра тое, хто насамрэч змагаўся на баку фашыстаў, калі пачалася вайна.

Калі ўзяць пад увагу мільёны ахвяр сярод савецкага насельніцтва пасля чэрвеня 1941 г., а таксама вырашальную ролю Чырвонай Арміі ў барацьбе з Вермахтам, памяць пра барацьбу з нацызмам мела істотны палітычны сэнс. Не павінна быць дзіўным, што гэтая барацьба сталася адным з фундаментальных міфаў Савецкага Саюза. Аднак у такой версіі гісторыі трэба было як мага хутчэй змяніць інтэрпрэтацыю пакта Молатава-Рыбентропа. Ён у савецкай прапагандзе не быў, канешне ж, злачынствам, усяго толькі няўдачай замежнай палітыкі. Цяжка ўсё ж аспрэчыць факт, што гэтая дамова дазволіла фашысцкай Германіі наблізіцца да меж. СССР задоўга да пачатку вайны, а самой Германіі аднавіцца ў якасці мілітарнай звышдзяржавы, армія якой амаль дайшла да Масквы.

Сённяшняя Расія зноўку вядзе ва Усходняй Еўропе вайну, а Крэмль зноў узяўся за спалучэнне традыцыйнага савецкага гонару з нагодай перамогі над фашызмам з паказам Сталіна як выбітнага нападніка. Падобная трактоўка

вымагае пазітыўнай ацэнкі дамовы з гітлераўскай Германіяй у 1939-м.

Такое здаралася ўжо калісьці. Паміж 1939 і 1941 годам СССР ва ўнутранай прапагандзе паказваў Германію як сяброўскі край, не крытыкаваў нямецкай палітыкі і нават пачаў друкаваць прамовы Гітлера.

Падпісваючы саюз з Гітлерам, Сталін кіраваўся палітычнай логікай. Ён уяўляў сабе, што, калі падтрымае нацысцкую дзяржаву, якая паволі ішла ў кірунку вайны супраць усіх, нямецкія сілы сканцэнтруюцца на барацьбе з заходнімі краінамі. Тым самым пад цяжарам супярэчнасцяў капіталістычнага свету Германія, Францыя і Вялікабрытанія, а таксама ЗША адначасова б заняпалі, не закранаючы пры гэтым СССР. Пуцін, як здаецца, імкнецца зрабіць нешта падобнае ў сучаснасці. Так як Сталін спрабаваў скіраваць адну з самых радыкальных еўрапейскіх сіл на ўласна Еўропу, Пуцін фліртуе з папулістамі, фашыстамі і сепаратыстамі. Ягоньня саюзнікі — гэта акурат тыя сілы, якія хочуць пахаваць сучасны еўрапейскі парадак — гэта значыць, Еўрапейскі Саюз. Павінна быць зразумелым, што вяртанне ў Еўропу, што складаецца з нацыянальных дзяржаў узору 1938 года, было б катастрофай для ўсіх зацікаўленых, у тым ліку — для самой Расіі.

Існуе, аднак, вельмі істотная розніца паміж Сталіным-1939 і Пуціным-2014.

Сталін, як бы там ні было, імкнуўся вырашыць рэальную праблему — Гітлер насамрэч імкнуўся да знішчэння СССР. Так, Сталін выракаўся ўласнай ідэалогіі і зрабіў стратэгічную памылку, але мэтай было ўсё ж змяніць рэальную пагрозу. Пуціну Еўропа ніяк не пагражала. Без усякай прычыны ў 2013 г. расійскі ўрад упершыню афіцыйна акрэсліў

Еўрапейскі Саюз як непрыяцеля.

УСМ!іафіцыйныхвыступахзтаго моманту ЕС часта прыпісваецца заняпад і абмяркоўваецца ягоньня хуткі распад. Пасля змены палітыкі ў адносінах да Еўропы, калі Расія імкліва стварала Еўразійскую садружнасць, што мела стацца канкурэнцыяй для ЕС, пачаўся расійскі напад на Украіну. Прычым Крэмль няспынна паказвае напад як супрацьстаянне заходняй агрэсіі, што здаецца крыху дзіўным. Расійскі напад на Украіну выклікаў раскол у адносінах з Захадам, што, беручы пад увагу інтарэсы Расіі, абсалютна не мае сэнсу. Такі выбар Крамля не выглядае шэдэўрам стратэгічнага мыслення. Аднак

адчайны пошук абгрунтавання і гістарычнага прэцэдэнта змусіў Крэмль да адмовы ад аднаго з маральных фундаментаў пасляваеннай палітыкі: асуджэння наступальнай вайны ў Еўропе ў цэлым і фашысцкай вайны 1939 года ў прыватнасці.

Цімаці Снайдэр
"Наша ніва"

АБ'ЯВА

• Каб атрымліваць кожны нумар газеты «Крывінка» паведаміце рэдакцыі аб гэтым. Калі не жадаеце атрымліваць газету, то патэлефануйце.

• Калі прачыталі "Крывінку", то калі ласка, перадайце знаёмым.

• Наша газета стала размяшчаецца на партале <http://kamunikat.org>, дзе зацікаўленыя грамадзяне могуць яе спампаваць са старонкі: <http://kamnikat.org/kryvinka.html> каталагу "Прыёдыка" для далейшага выкарыстання яшчэ да з'яўлення газеты на паперы.

НАША ЎЛАДА

БЕЛАРУСАЎ ПЕРАВОДЗЯЦЬ НА КАНТРАКТ ВЫЖЫВАННЯ

Раздаваць грошы перад прэзідэнцкімі выбарамі, як гэта было раней, у гэтым годзе беларусам не будучь. Так у перакладзе на абывацельскую мова гучыць свежая ўстаноўка Аляксандра Лукашэнкі прэм'еру.

На сустрэчы з Андрэем Кабяковым 22 студзеня прэзідэнт, як паведамляюць афіцыйныя крыніцы, зарыентаваў ўрад на захаванне дасягнутай па выніках 2014 тэндэнцыі перавагі ў росце прадукцыйнасці працы над заробкамі.

Даляравы трэнд дабрабыту зламаўся

Калі казаць прасцей, заробкі беларусаў у другой палове мінулага года фактычна замарозілі. Інфляцыя ж працягвала сваю чорную справу, з'ядаючы пакупніцкую здольнасць гэтых самых заробкаў, і па выніках 2014 склала 16,2%.

Але і гэта былі толькі кветачкі ў параўнанні з наступствамі гібриднай снежаньска-студзенскай дэвальвацыі, якая знізіла кошт беларускі рубель у адносінах да долара амаль на 40%. Цяпер, нягледзячы на ​​грубыя спробы стрымаць цэны пагрозай адміністрацыйнай

сякеры, можа стрэліць дэвальвацыйна-інфляцыйная спіраль.

Эксперты мяркуюць, ці дасягнуў айчынны рубель дна, і адказ зусім не відавочны. Ва ўсякім выпадку, ужо амаль напэўна можна казаць, што да выбараў, папярэдне вызначаным на 15 лістапада, беларусы могуць падысці з сярэднім заробкам, якая ў доларавым эквіваленце апынецца ніжэй не толькі за мінулагодні ўзровень, але і паказчыка пяцігадовай даўнасці.

Інакш кажучы, калі раней Лукашэнка нязменна забяспечваў рост даляравага эквіваленту заробкаў да новых прэзідэнцкіх выбараў (2001 год - 100 даляраў, 2006-ы - 250, 2010-ы - 500), то зараз да часу чарговага «экзамену перад народам» паказчык можа спаўзці, па песімістычным разліках, да 300-350 долараў.

Лічбы прагнозаў вагаюцца, але ў любым выпадку наклёўваецца

злом трэнду.

У доларавым эквіваленце сярэдні заробак беларусаў да выбараў-2015 можа «апынуцца некалькі ніжэй, чым у 2010 годзе», заявіў у каментары для Naviny.by эканаміст Беларускага эканамічнага даследча-адукацыйнага цэнтра (BEROC) Зміцер Крук.

Пры гэтым эксперт адзначае, што «практыка разліку зарплаты ў доларах не зусім карэктная». Калі ж узяць яе ў рублях і ўлічыць інфляцыю, то пакупніцкая здольнасць цяперашняй сярэдняй зарплаты ўсё ж некалькі вышэй, чым пяць гадоў таму, мяркуе Крук.

Суразмоўца адзначае, што ва ўрадзе намецілася тэндэнцыя адыходзіць ад прывязкі заробкаў да даляравым эквіваленце.

Што ж тычыцца рэзерваў павышэння зарплат у сённяшніх умовах, калі рост ВУП у прынцыпе пад пытаннем, то асноўны рэальны шлях, па

словах эканаміста, заключаецца ў тым, каб скарачаць колькасць занятых на тым ці іншым прадпрыемстве. «Аднак наўрад ці такі шлях рэальны, асабліва перад выбарамі», - адзначае Крук.

Ці страшная Лукашэнка пастка рэйтыngu?

Сапраўды, скарачаць штаты, выстаўляць за вароты прадпрыемстваў нават тых, без каго можна абыйсціся, азначае адчуе перш за ўсё цвёрды электратат кіраўніка дзяржавы - тых, хто прывык гарантавана атрымліваць на чарку і скварку.

Больш за тое, цяпер, наадварот, ўзяліся за «дармаедаў», сілкуючы ілюзію папоўніць такім чынам казну за кошт падаткаў (і пытанне, дзе набрацца працоўных месцаў, не кажучы ўжо пра тое, як гэтая публіка вам напрацуе).

У цэлым жа, па незалежных прагнозах, айчынную эканоміку ў новым годзе чакае ў лепшым выпадку стагнацыя.

І наогул у плане забеспячэння дабрабыту беларуская мадэль, па меркаванні шматлікіх аглядальнікаў, банальна ўперлася ў столь. Так што ў агляднай перспектыве кашалькі большасці беларусаў калі і будуць таўсцець, то хіба што за кошт абсцэнёных інфляцый купюр.

Між тым менавіта ўлада не здолела стварыць нейкай моцнай, пераканаўчай ідэалогіі. Менавіта ўлада сакралізавала ў свой час рост матэрыяльнага дабрабыту электратату, прычым менавіта ў доларавым эквіваленце. Што выглядала нават некалькі анекдатычна на фоне антызаходняй рыторыкі, і ў прыватнасці прапагандысцкага выкрыцця Амерыкі, якая живе-дз за кошт друкавання паперак з партрэтамі сваіх прэзідэнтаў.

У добрыя для Беларусі гады незалежных сацыялігі канстатавалі, што каханне (працяг на стар. 4)

НОВЫ СЦЭНАР

МОБИЛИЗАЦИЯ ВМЕСТО МОДЕРНИЗАЦИИ

В 2014 году Беларусь окончательно перешла от модернизационного к мобилизационному сценарию, и социологические опросы этот переход уже начинают фиксировать.

В итогах очередного, декабрьского национального опроса НИСЭПИ эксперты в первую очередь обратили внимание на электоральный рейтинг Александра Лукашенко. В декабре относительно сентября он снизился на 5,2 пункта (с 45,2% до 40%).

Снижение было ожидаемым. С марта 2014 года общественное мнение Беларуси находится под мощным облучением российской телепропаганды. Оно следует за перепадками общественного мнения в России как нитка за иголкой, что позволяет по оперативным результатам российских социологов предсказывать динамику настроений белорусов.

В августе на пике военного противостояния на юго-востоке Украины фиксировались локальные максимумы великодержавной эйфории в России. После чего начался спад, сигнализирующий об исчерпании внутреннего ресурса мобилизационной кампании.

По мнению директора Левада-центра Льва Гудкова, в России произошел процесс разведения двух планов восприятия происходящего: символического, связанного с уровнем коллективных представлений о национальном единстве, великой державе, авторитете власти, и реальных оценках положения дел, которые пошли вниз после санкций и скачка инфляции.

Масса, как известно из школьного курса физики, является мерой инерции. Социальная масса в этом смысле не является исключением. В Беларуси населения в 15 раз меньше, чем в России. Поэтому рейтинг Лукашенко, в отличие от рейтинга Путина, тефлоновым не назовешь. Он способен изменяться под влиянием даже слабых колебаний социальных настроений.

Но это не главная проблема. Лукашенко неоднократно

заявлял публично, что он отвечает в Беларуси «за все». То есть за успехи и за поражения. Как тут не вспомнить финансово-экономический кризис 2011 года, когда рейтинг главы государства упал до 20%, а общественное мнение ответило на вопрос социологов НИСЭПИ «Кто виноват в нынешнем кризисе в Беларуси?» определило первую тройку следующим образом: президент — 61%, правительство — 41%, США — 16%.

Нынешний же декабрьский опрос был проведен до 30-процентной девальвации белорусского рубля. Поэтому его результаты устарели еще на стадии технической обработки.

У государства-кормильца — благодарные нахлебники

Отказ Кремля от модернизации многие аналитики объясняют «трубой». Доля нефтегазовых доходов в федеральном бюджете в первом квартале 2014 года при прогнозе 48,1% составила 52,9%. Но и остальные проценты были набраны далеко не за счет высокотехнологичных отраслей экономики (а за счет экспорта металлов, удобрений и т.п.).

Указанные выше бюджетные поступления обеспечиваются двумя процентами населения. А как же остальные 98%? С точки зрения государства, живущего экспортом нефти, остальное население является излишним. Его вклад в создание национального богатства минимален. Остальное население — объект благотворительности со стороны государства.

И объект это чувствует. В этом заключается одна из причин столь высокого уровня поддержки государства-кормильца.

Государство, живущее с природной рентой, следует определить как ресурсное. Рост ВВП в таком государстве может совмещаться с деградацией экономики и общества. Что на практике в России и

наблюдается.

ЕАЭС — это союз ресурсных государств. В качестве ресурса для Беларуси выступают имперские амбиции России, благодаря которым чистый доход Беларуси от нефтяного бизнеса составляет около 12% ВВП и более трети валовой добавленной стоимости, создаваемой белорусской промышленностью.

Не следует забывать и про калийные удобрения, экспорт которых в январе-октябре прошлого года составил 6% от общего объема белорусского экспорта.

Честно трудиться снова невыгодно

Молодость автора статьи прошла на одном из самых передовых предприятий СССР — минском ПО «Интеграл». Основным заказчиком электронных компонентов, естественно, выступали военные. На недостаток финансирования жаловаться не приходилось. Каждые три-четыре года в основных цехах происходила полная замена оборудования. Тем не менее, прогрессирующее отставание от Запада было понятно и рядовым инженерам.

Задачу перехода от индустриальной к постиндустриальной экономике советская империя решить не смогла, несмотря на то что руководство страны считало ее приоритетной. Роль главного ограничителя, заблокировавшего развитие, сыграла не централизованная экономика, не коммунистическая идеология, а антиличностная культура, ориентированная в первую очередь на интересы социума, а не индивидуума.

Уровень сложности экономической, политической и социальной), заданный западной персонцентрической культурой в конце XX века, оказался недостижим для культуры социцентрической.

Белорусский же режим в этом плане воспроизводит, по сути, советский подход. Поэтому переход от модернизационного к мобилизационному сценарию (укрепление дисциплины, искоренение коррупции, борьба с туеядцами) оказался, тут я применю любимый фразеологизм преподавателей научного коммунизма, исторически неизбежным для сегодняшней Беларуси.

Социологические опросы уже фиксируют реакцию общества на смену сценариев. Приведу самый интересный, на мой взгляд, тренд, зафиксированный последним опросом НИСЭПИ. Обратимся к таблице.

Что чаще всего, по вашему мнению, ведет к богатству? (возможно более одного ответа)			
вариант ответа	декабрь 1993	январь 2007	декабрь 2014
личные связи	72	43	47
нечестность	56	16	22
труд	37	68	44
талант	32	35	25
везение	30	39	38
образование	22	38	26

Первая колонка цифр — это пик системного кризиса в Беларуси. Большинство предприятий не работает. Средняя зарплата составляет около 20 долларов в месяц.

Декабрьский опрос 1993 года диагностирует аномию белорусского общества: состояние ценностно-нормативного вакуума, характерного для переходных и кризисных периодов, когда старые социальные нормы и ценности перестают действовать, а новые еще не установились.

Именно в условиях аномии в глазах общества резко деградируют ценности труда и образования. Растет спрос на личные связи (блат) и нечестность. Такая переоценка весьма и весьма рациональна, так как именно индивидуальные

стратегии, выстроенные на основании личных связей, а не коллективные действия, способствуют выживанию в наступившем хаосе.

Пришедшая же во второй половине «нулевых» годов стабильность изменила ценностные приоритеты белорусов. Нет, потребность в личных связях для достижения материального благополучия не потеряла окончательно своего значения, но первенство она уступила труду и почти сравнялась с образованием.

Таким образом, подтвердилась известная политологическая истина: во всем мире люди ставят перед собой схожие

цели (материальный достаток, здоровье и т.п.), но вот пути их достижения во многом определяются теми рамками, которые создает власть. Сегодня страна вновь вползает в системный кризис, у которого, как отмечалось выше, имеется и цивилизационное измерение. Декабрьский опрос 2014 года зафиксировал приоритет личных связей над трудом. Существенно снизилась и ценность образования. За счет блата и нечестности, безусловно, можно добиваться личных успехов, но вот что касается повышения конкурентоспособности экономики, государства и нации, то тут вырисовываются большие проблемы.

(скарочана)

Сергей НИКОЛЮК
naviny.by

НАША ЎЛАДА

(пачатак на стар. 3)

электарату да нязменнага кіраўніка дзяржавы становіцца ўсё больш рацыянальным, меркантыльным - і што апошні такім чынам рызыкуе трапіць у рэйтынгавую пастку. Калі вельмі схематычна: на пэўным узроўні багацця на першы план у грамадзян выйдуць іншыя, больш высокія запыты - і сістэма захістаецца.

Зараз можна з'іранізаваў: рэжым у гэтым плане своечасова застрахаваўся, залішняе ўзбагачэнне беларусам зараз доўга не будзе пагражаць.

Калі ж сур'ёзна, то ў рэйтынгавай пасткі ёсць і іншы бок: па ўзроўні папулярнасці афіцыйнага лідэра банальна б'е змяншэнне даходаў.

Можна ўспомніць, што ў год фінансава-эканамічнага абвалу, у верасні 2011-га, электаральны рэйтынг Лукашэнкі па версіі НІСЭПД знізіўся да гістарычнага мінімуму - 20,5%. Гэта значыць электарат хоць, мабыць, і не дарос ў масе сваёй да прыярытэту высокіх патрэбаў, але сур'ёзна пакрыўдзіўся на ўшчамленне патрэбаў прыземных.

Што ж будзе цяпер? Бо калі тады абвал пачаўся пасля выбараў-2010, то цяпер гібрыдную дэвальвацыю прыйшлося праводзіць перад электаральнай кампаніяй, прычым гэта для краіны, падобна, яшчэ далёка не апафеоз фінансава-эканамічных цяжкасцяў. Перш за ўсё таму, што дрэнныя перспектывы ў галоўнага донара - Расіі.

Між тым НІСЭПД ў снежні разам з некаторым падзеннем электаральнага рэйтыngu Лукашэнкі (да 40% з 45,2% кварталам раней) зафіксаваў і мінімальны за амаль 15 гадоў свайго маніторыngu ўзровень гатоўнасці рэспандэнтаў да ўдзелу ў публічных акцыях пратэсту. Так, у мітынгх і пікетах былі гатовыя ўдзельнічаць 9,3%, у забастоўках - 1,6%, у галадоўках - 0,8% (у жніўні 2001 года было адпаведна 16,7%, 12,9%, 4,0%).

Рэжым абапіраецца на пасіўнасць

Нават ва ўмовах, калі зламаўся трэнд росту дабрабыту, будучая прэзідэнцкая кампанія не складзе адмысловай працы для дзейнага прэзідэнта, лічыць эксперт НІСЭПД Сяргей Нікалюк. Калі, падкрэсліў ён у каментары для Naviny.by, не здарыцца нічога экстраардынарнага (перш за ўсё з Расеяй).

Цяперашняя беларуская ўлада «абапіраецца на нападтрымку грамадства, а на яго пасіўнасць», кажа палітолаг.

Паводле яго слоў, улада ўжо дэ-факта перафармулюе сацыяльны кантракт: калі раней формула была «лаяльнасць ў абмен на рост даходаў», то зараз - «лаяльнасць ў абмен на выжыванне». Чаму спрыялі, у прыватнасці, украінскія падзеі.

«Цяпер, як у песні Высоцкага - "дзякуй, што жывы", - іранізуе Нікалюк.

Па яго прагнозах, у электарата сыдзе яшчэ гады два на тое, каб зразумець: змена трэнду ў дабрабыце - гэта сур'ёзна і надоўга.

Але і ў далейшым не варта чакаць нейкіх рэвалюцыйных пераменаў у Беларусі, лічыць Нікалюк, пакуль Расія «застаецца ў яе цяперашнім выглядзе, з імперскімі амбіцыямі».

Прасцей кажучы, у гіпатэтычнай сітуацыі хістанні рэжыму магчымыя два варыянты: Масква прыходзіць на дапамогу цяперашняму беларускаму кіраўніцтву (ўліванні або сілавое падаўленне хваляванняў, а можа, і тое, і другое) або жа акуратна мяняе фігуру на чале сінявокай рэспублікі. Абодва варыянты не абяцаюць краіне рэформаў і прагрэсу.

Але пра такую перспектыве, падобна, не жадаюць задумвацца ні ў беларускіх вярхах, ні ў нізях.

Як ні парадаксальна, але і ўлада, і электарат (ды і, па вялікім рахунку, апазіцыя) паглынута адной і той жа прыжымленай парадыгмай выжывання тут і цяпер.

Аляксандр КласкоўскіЧытаць цалкам: <http://naviny.by>

НАШЫ КОШТЫ

ДЗЯРЖАВА ПАДЫМАЕ КОШТЫ ПА ПРАВУ МОЦНАГА

Хоць у Беларусі дзейнічае мараторый на павышэнне коштаў, сама дзяржава не саромеецца гэты мараторый парушаць, прычым нават на тыя тавары, кошт якіх аб'ектыўна павінна зніжацца.

Красамоўны прыклад - аўтамабільнае паліва. Кошт бензіну павышана 13 студзеня, хоць забароны на рост рознічных цэн ўрад не адмяняў і пакуль не плануе.

З пункту гледжання канцэрна «Белнафтахім», рознічныя цэны на аўтамабільнае паліва не павышаны, а «часткова праіндэксаваныя ў сувязі з ростам курсу долара да беларускага рубля». Перагляд коштаў выраблены таксама «у сувязі з ростам кошту расійскай нафты для беларускіх НПЗ пры ўвадзенні з 1 студзеня 2015 падатковага манэўру ў Расійскай Федэрацыі».

І гэта таксама парадокс айчыннай эканомікі. Ва ўсім свеце кошт нафты падае, а для Беларусі расце.

Як адзначыў намеснік старшыні Беларускай навукова-прамысловай асацыяцыі (БНПА) Георгій Грыц, з кастрычніка мінулага года сярэдні кошт барэля нафты на сусветным рынку звалілася з 90 да 50 даляраў, «і, як следства, цана вытворнага з яе павінна аб'ектыўна падаць».

У Беларусі ж назіраецца зваротны працэс, так як, на думку суразмоўцы Naviny.by, з пункту гледжання бягучай сітуацыі ўрад спрабуе не дапусціць выпадзення істотных сум з бюджэту, артыкулам папаўнення якога ў значнай ступені з'яўляюцца даходы ад продажу паліва.

«Усё будзе залежаць ад наяўнасці здаровага сэнсу, - лічыць Георгій Грыц. - Гэты цэнавай валютарызм мае нейкія аб'ектыўныя лагічныя межы. Будзем спадзявацца, што да крытычнай кропкі справа не дойдзе, як гэта здарылася ў канцы снежня. Вобразна кажучы, коней спыняць на шляху да абрыву, не чакаючы, калі яны пачнуць туды скакаць».

«Ураду неабходна задумацца аб адэкватнасці гэтых дзеянняў», - лічыць эксперт.

Георгій Грыц таксама звярнуў увагу на тое, што сёння ў краіне найбольш ярка праяўляецца фактар няроўных умоў гаспадарання: «Дзейнічае права моцнага, дзяржавы ў дадзеным выпадку. Атрымліваецца, мае рацыю той, у каго больш правоў».

МОЛАДЗЕВАЯ ПАЛІТЫКА

«МЁРТВЫЕ ДУШИ» БРСМ

БРСМ провёл свой съезд. Накануне я писал, что самый любимый метод для власти в поиске новых идей – это «возрождение». БРСМ – классический пример «возрождения» комсомола. Поэтому сегодня всё было в лучших традициях: тысячи делегатов, платочки, ветераны, президент, аплодисменты.

В 2012 году молодежные бонзы отпрапортовали про то, что в рядах БРСМ состоит свыше полумиллиона человек. Не будучи гадать, сколько добавилось за последние пару лет (сайт организации об этом скромно умалчивает). Предположим, что цифра осталась примерно на том же уровне.

«Самая популярная молодежная организация!» – радостно восклицает диктор БТ, освещающий нынешний съезд.

А был ли мальчик?

Если БРСМ настолько популярная организация, состоять в которой к тому же можно без страха получить по шапке, то лайков и перепостов должно быть столько, что Джастин Бибер обзавидует.

Итак, залез я в социальные сети полумиллионного гиганта и обнаружил, что либо молодежь в БРСМ какая-то особенная, которой интернет не интересен, и она всё в полях да лугах, либо колосс стоит даже не на глиняных ногах, а, в лучшем случае, на ватных.

Самая большая группа в БРСМ в социальной сети «ВКонтакте» – 14 315. В Фейсбуке – 430 человек (для сравнения: группа «Молодого фронта» в 2 раза больше), в твиттере – 422 фолловера (у «Говори правду» – 3252), инстаграм – 148. В видеоблоге на youtube – 168 подписчиков, и в среднем 30 просмотров у каждого видео. А посещаемость официального сайта организации на прошлой неделе колебалась от 429 до 986 пользователей.

Это и не удивительно, ведь мы знаем, что дети идут в БРСМ «потому что так надо», и гордая цифра в 580 000 греет лишь бумагу, на которой написана. Формальность – главный признак сегодняшней системы – является фундаментом для его молодежного детища.

Возможно, после этой записи кто-то получит по шапке и цифры социальных сетей быстренько накрутят, но это не сделает «мертвые души» живыми.

Что же держит этого «возрожденного колосса»? Ответ прост – бюджетные деньги.

43 миллиарда рублей (4,5 миллиона долларов) бюджетных денег в год. В

2005-м – 5 миллиардов рублей. В 2014-м – уже 43! Именно столько получила эта организация на свою деятельность.

И не просто получила, а с 2012 года, благодаря Указу Президента абсолютно без отчета перед обществом, так как проходят эти бессмысленные траты по графе «служебные расходы». И правда: на сайте организации, я не нашел никакой отчетности за потраченные ресурсы.

43 миллиарда на «служебные расходы» – мне это нравится. За некую честность. Потому что это и вправду не на молодежную политику. Не на то, чтобы молодежь знала английский язык и чувствовала себя уверенно в современном мире. Это «служебные расходы» системы на картинку.

БРСМ – это типичный пример неэффективного государственного проекта, обладающий всеми его

качествами: закрытость от общества, в том числе и финансовая, запутанная и неэффективная система управления, отсутствие ясных целей, задач, планов, монопольная роль государства в определении что и как делать. Такой проект существует ровно до тех пор, пока власть считает целесообразным тратить на него наши деньги. Но, как только ситуация изменится, от массовости останется только недвижимость, которую будут растаскивать современные «комсомольцы».

Руководителя БРСМ, формально избранного сегодня, можно «поздравить» только с одним. Он стал новым распорядителем десятков миллиардов рублей, которые ему выдадут за картинку с «мертвыми душами».

Андрей Дмитриев
facebook

Сяргей Нікалюк: «Калі аналізуеш рэальнасць па афіцыйных заявах, неабходна памятаць, што яны амаль не маюць дачынення да таго, што адбываецца на самай справе.»

(“Новы час”)

Заснавальнік і рэдактар:Станкевіч Георгій
Мікалаевіч**Адрас рэдакцыі:** Бешанковіцкі раён,
в. Старыя Ранчыцы, e-mail: stan62@list.ru,
тэл. 60237, маб. +375292184739
Газета выдаецца з сакавіка 2005г.**Падпісана да друку** 29.01.2015 у 16.30

Наклад: 290 асобнікаў.

Выдаецца адзін-два разы на месяц на беларускай і расійскай мовах.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы дзеля палемікі, не падзяляючы пазіцыі аўтараў.

Друкуецца на ўласным абсталяванні.

Распаўсюджваецца бясплатна дабраахвотнікамі.